

12-10-2023

UKA2023/49 UKA2023/74

Pele Broberg, Naleraq

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut anmodes om snarest - og i samarbejde med et Inatsisartut udvalg - at sikre den videre behandling af det udkast til en forfatning for Grønland, som Forfatningskommissionen har udfærdiget. I det videre arbejde skal blandt andet indgå inddragelse af borgere, uddannelsesinstitutioner og interesseorganisationer.

Inuit Ataqatigiits Inatsisartutgruppe

Samt

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at skabe mulighed for dialog blandt befolkningen om Forfatningskommissionens udkast til en forfatning.

Siumut Inatsisartutgruppe

Om forslagene

Fra Naleraq vil vi takke landets 2 største partier, Inuit Ataqatigiit og Siumut, for deres forslag.

Fra Naleraq har vi selvfølgelig også lagt mærke til det pudsige, at begge partier behændigt sparker bolden for udkastet hen i næste valgperiode.

Det er vigtigt at hvis vi skal have en grundlov, at den både skal være nemt forståeligt for befolkningen såvel som fremtidssikret.

Det er yderligere også vigtigt at en grundlov hverken er detailstyrende eller gør borgerne til lovbrydere, fordi den ikke tager hensyn til deres dagligdag.

Derfor har vi fra Naleraq forsøgt at hjælpe koalitionspartierne, ved at revidere forfatningsudkastet og gøre det både kortere såvel som mere forståeligt.

I udkastet er eksempelvis en del paragraffer blevet fjernet, der eksempelvis omhandler valg til Inatsisartut og børnenes rettigheder. De er af natur mere egnede som love, som de eksempelvis er i dag. Og hører ikke hjemme i en grundlov.

Men vi har også fjernet paragraffer af politisk natur, der eksempelvis omhandler bæredygtighed. Sådanne paragraffer vil i sagens natur nemlig kunne virke hæmmende for fremtidig råstofudvinding og fiskeri, og skade landets økonomi.

Vi har ikke tilføjet ord i større grad, men selvfølgelig været nødt til at ændre sætninger så det passer i det reviderede billede. Dermed er det primært at vi har fjernet paragraffer og simplificeret udkastet.

Naleraq

Vi er ikke i tvivl om man kunne organisere udkastet så det er pænere, således at alt omhandlende Naalakkersuisut er et sted, alt om Inatsisartut er et andet sted og alt vedrørende borgernes rettigheder er sammen. Men her har vi udelukkende brugt Forfatningsudkastet og dens opbygning. Det kan selvfølgelig ændres til når grønlænderne skal stemme om den.

Fra naleraq vil vi afholde os fra at pege fingre om forløbet hidtil, og i stedet håber at vi kan samles om vores reviderede udkast og komme tættere på selvstændighed sammen.

Vi håber at selv hvis man ikke vælger at følge vores fremgangsmåde, at man vil bruge vores reviderede udkast til forfatning i dens simplificerede form for borgernes skyld.

Fra Naleraq forstår og respekterer vi behovet for et grundlag til at blive en stat. Derfor vil vi fremkomme med følgende ændringsforslag:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at sætte det reviderede forfatningsudkast på 24 paragraffer i høring, og give mulighed for debat blandt grønlændere om udkastet, der skal munde ud i en Inatsisartutlov senest til efteråret 2024, om folkeafstemning.

Bilag 1 til forslaget vedlægges det reviderede udkast på 24 paragraffer, der inklusiv præambel fylder 5 sider.

Naleraq

Bilag 1

PRÆAMBEL

Vi, det grønlandske folk, udøver vore suveræne rettigheder i vort land, Grønland, og vi fastlægger hermed denne forfatning som værende grundlov for det grønlandske folks suveræne stat, Grønland.

Det grønlandske folk er og skal altid være selvbestemmende. Vore forfædre og formødre har udøvet deres selvbestemmelsesret, og den skal for al fremtid gives videre til vore efterkommere.

Inuit er det oprindelige folk i vort land. Herfra kommer vor unikke kulturelle egenart, vor historie, vor arv og vor styrke. Dette må aldrig glemmes og skal til alle tider hyldes, gives hensyn og beskyttes. Det er vores rigdom, det er vores ansvar.

Med vedtagelsen af denne forfatning indgår Grønland som ligeværdig og selvstændig retsstat i det globale samfund. Med respekt for alle folk, nationer og stater vil vi deltage i det internationale samarbejde for et retfærdigt og fredeligt verdenssamfund baseret på folkeretten.

Baseret på folkets vilje sættes enhver offentlig magt i kraft.

Forfatningen for Grønland

§ 1. Grønland er en stat med suverænitet.

Imm. 2. Grundlaget for statens styreform er magtens tredeling. Den lovgivende magt er hos Inatsisartut. Den udøvende magt er hos Naalakkersuisut. Den dømmende magt er hos domstolene.

Grønlands territorium

§ 2. Grønlands territorium kan ikke opdeles.

Imm. 2. Statens helhed og suverænitet er ukrænkelig.

Imm. 3. Landets territoriale grænser, fastsat i henhold til internationale aftaler fastsættes ved lov.

Statsborgerskab

§ 3. Enhver, hvis forældre har grønlandsk statsborgerskab, har ret til grønlandsk statsborgerskab.

Imm. 2. En borger med statsborgerskab i et andet land, kan ved lov opnå statsborgerskab i Grønland

Imm. 3. Opnåelse, fortabelse og generhvervelse af statsborgerskab fastsættes ved lov.

§ 4. Enhver med statsborgerskab i Grønland skal overholde denne forfatning, samt love, forpligtelser og rettigheder som følge af denne forfatning.

Nationale sprog og symboler

§ 5. Grønlandsk sprog er det officielle sprog i Grønland.

Imm. 2. Nationale symboler, disses former, mål og brug fastsættes ved lov.

Borgernes rettigheder og pligter

§ 6. Enhver har ret til personlig frihed, uanset køn, seksuel orientering, tro, fødested, hudfarve, overbevisning, formue eller andre personlige forhold.

Imm. 2. Frihedsberøvelse kan kun finde sted med hjemmel i lov.

§ 7. Enhver har ret til at ytre sig gennem hvilket som helst medium, dog under ansvar for domstolene.

§ 8. Boligen og privatlivets fred er ukrænkeligt.

Imm. 2. Såfremt ingen lov hjemler en særegen undtagelse, kan det alene ske efter en retskendelse.

§ 9. Ret til uddannelse skal sikres ved lov.

Naleraq

§ 10. Ejendomsretten er ukrænkelig

Imm. 2. Ingen kan tilpligtes til at afstå sin ejendom eller rettighed, uden at almenvellet kræver det. Dette kan kun ske ved lov og mod fuldstændig erstatning.

Imm. 3. Når et lovforslag vedrørende ekspropriation af ejendom er vedtaget, kan en tredjedel af Inatsisartuts medlemmer inden for en frist af 72 timer efter forslaget endelige vedtagelse kræve, at det først indstilles til stadfæstelse, når nyvalg til Inatsisartut har fundet sted, og forslaget på ny er vedtaget af det derefter sammentrædende Inatsisartut.

Imm. 4. Ethvert spørgsmål om ekspropriationsaktens lovlighed og erstatningens størrelse kan indbringes for domstolene.

§ 11. Enhver har ret til sin egen religiøse eller anden overbevisning.

Imm. 2. Enhver har ret til at dyrke deres tro, alene eller sammen med andre i det private, forudsat dette ikke strider mod sædeligheden eller den offentlige ro og orden.

Inatsisartut

§ 12. Inatsisartut er en folkevalgt lovgivende forsamling.

Imm. 2. Medlemmerne af Inatsisartut vælges for 4 år ved almindelige direkte og hemmelige valg.

Imm. 3. Inatsisartut er ukrænkeligt.

Imm. 4. Formanden for Naalakkersuisut har ansvaret for udskrivelse af nyvalg, inden valgperiodens udløb.

Imm. 5. Inatsisartut fastsætter selv sin forretningsorden.

Imm. 6 Inatsisartut kan med et flertal udskrive nyvalg, inden valgperiodens udløb.

Valg og valgbarhed til Inatsisartut

§ 13. Valgret til Inatsisartut har enhver med grønlandsk statsborgerskab, som er fyldt 18 år, og som ikke er umyndiggjort.

Imm. 2. Enhver der opfylder § 25, stk. 1 er valgbar til Inatsisartut.

Imm. 3. Inatsisartut afgør selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmålet om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.

Naalakkersuisut Myndighed og ansvar

§ 14. Regeringsformen er republikansk, hvor Naalakkersuisut er den udøvende en myndighed i håndhævelse af lovgivningen.

Imm. 2. Formanden for Naalakkersuisut er statsoverhoved.

Imm. 3. Naalakkersuisuts virke er baseret på Inatsisartuts tillid.

§ 15. Formanden for Naalakkersuisut vælges blandt medlemmerne af Inatsisartut.

Imm. 2. Formanden for Naalakkersuisut udarbejder forretningsordenen for Naalakkersuisut, der skal godkendes af Formanden for Inatsisartut.

Imm. 3 Medlemmerne af Naalakkersuisut skal overholde §25 om valgbarhed, og godkendes af Inatsisartut formandsskabet før indtræden i embedet.

Naleraq

Imm. 4 Medlemmerne af Naalakkersuisut nyder samme beskyttelse som medlemmerne af Inatsisartut.

Eqqartuussiviit og retsplejen Den dømmende magt

§ 16. Domstolene i Grønland er Højesteret og de lavere retsinstanter, samt internationale retsinstanter, som staten anerkender.

Imm. 2. Inatsisartut kan ikke nedsætte andre domstole. Særdomstole med dømmende magt kan ikke nedsættes.

Imm. 3. Domstolenes organisation fastsættes i lov.

Retsplejen

§ 17. Retsplejen fastsættes ved lov.

Udenrigspolitiske og internationale forhold

§ 18. Naalakkersuisut har ansvaret for Grønlands udenrigspolitiske og internationale forhold.

Naalakkersuisut handler på vegne af Grønland og indgår i aftaler og forhandlinger med andre stater og/eller internationale organisationer om forpligtende mellemfolkeligt samarbejde.

Imm. 2. Internationale handlinger og aftaler, som er væsentlige, skal Inatsisartut give samtykke til.

Imm. 3. Internationale aftaler, som omfatter lovgivning, skal vedtages som lov af Inatsisartut, inden de kan sættes i kraft. Mellempolitiske aftaler kræver Inatsisartuts samtykke.

§ 19. Naalakkersuisut kan kun med Inatsisartuts samtykke indgå i traktat om suverænitetssafgivelse.

Imm. 2 Inatsisartut fastsætter i deres forretningsorden processer for godkendelse.

Udenrigspolitisk nævn

§ 20. Inatsisartut nedsætter et udenrigspolitisk nævn, som Naalakkersuisut rådfører sig med i anliggender som vedrører udenrigs-, internationale- og sikkerhedspolitiske afgørelser af større betydning.

Imm. 2. Medlemmerne af udenrigspolitisk nævn underlægges tavshedspligt.

Imm. 3. Nærmere regler om udenrigspolitisk nævn fastsættes ved lov.

Sikkerhed og forsvar

§ 21. Grønlands territorium er udelelig.

Imm. 2. Naalakkersuisut har ansvar for varetagelse af Grønlands sikkerhed og forsvar.

Imm. 3. Suveræniteten og forsvaret af Grønland skal sikres.

Imm. 4. Forsvars- og sikkerhedsanliggender kan sikres igennem samarbejde med andre stater og/eller mellemstatslige organisationer.

Nødret

§ 22. Naalakkersuisut kan med Inatsisartuts samtykke erklære undtagelsestilstand i landet.

Imm. 2. I tilfælde af, at der erklæres undtagelsestilstand, vil Naalakkersuisut tilkendes skærpede

beføjelser, men der er visse rettigheder som vil være ufravigelige.

Imm. 3. Detaljerede forhold for undtagelsestilstand, vil vedtages ved lov. Imm. 4. Højesteret vurderer, om forhold og procedurerne for erklæring af undtagelsestilstand er overholdt i en nødsituation.

Ændringer i forfatningen Fremgangsmåde ved ændringer

§ 23. Såfremt Inatsisartut vedtager forslag til ændringer af eller tilføjelser til denne forfatning, skal Inatsisartut straks træde tilbage, og der skal ske nyvalg til Inatsisartut.

Imm. 2. Såfremt lovforslaget vedtages uden ændringer i teksten af nyvalgt Inatsisartut, skal der foretages folkeafstemning senest 3 måneder efter vedtagelse af lovforslaget.

Imm. 3. Såfremt mindst $\frac{3}{4}$ af vælgerne støtter lovforslaget ved afstemningen, skal Formanden for Naalakkersuisut vedtage lovforslaget.

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 24. Denne forfatning træder i kraft ved kundgørelse.

Imm. 2. Mere detaljerede bestemmelser, som er nødvendige til implementering af forfatningen, bliver fastsat ved lov.

Imm. 3. Gældende love og andre principper i lovgivningen, som er i strid med ændringer i forfatningen, forbliver i kraft indtil der er fastsat bestemmelser i overensstemmelse med denne forfatning.